

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی
د ستراتژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز

تحليل هفته

شماره: ۲۰۷ (از ۲۳ الی ۳۰ ثور ۱۳۹۶ هـ ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی و اقتصادی هفته وار است که به زبان های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می گردد، تا نهادهای سیاست گذار و پالیسی ساز از آن استفاده نمایند.

آنچه در این شماره می خوانید:

۲ مقدمه

ډیورنډ قضیه؛ شالید او پر افغان-پاک اړیکو یې اغېزې

۴ گندمک او ډیورنډ؛ پر بې استازي ملت تپل شوي تړونونه

۵ د ډیورنډ کرښه ولې د منلو وړ نه ده؟

۶ په افغان-پاک اړیکو کې اصلي ستونزه څه ده؟

شکنجه و خشونت با زندانیان در افغانستان

۹ شکنجه در افغانستان

۱۰ شکنجه زندانیان پس از ۲۰۰۱م.....

۱۲ حکومت وحدت ملی و وضعیت شکنجه در زندان ها

مقدمه

د افغانستان او پاکستان تر منځ د ډيورنډ کرښې قضيه د دواړو هېوادونو په اړيکو کې يو ستر بحث دی او تل داسې ويل کېږي، چې پاکستان د افغان لوري له خوا د دغې کرښې د رسمي منلو لپاره په افغانستان کې لاسوهنې کوي. دا کرښه چې پښتون قوم يې دوې ټوټې کړې، په نولسمه پېړۍ کې د برېتانوي هند د استعمار پر مهال کښل شوې ده.

د دغې قضیې د هوارې په اړه اوس يو ځل بيا د اروپايي پارلمان د مرستيال له خوا د يوې ليکنې له خپرېدو وروسته بحثونه راپورته شوي دي. خو پوښتنه دا ده، چې ايا دا قضيه په اوسنيو شرايطو کې حل کېدای شي؟ په دې تړاو تاريخي شواهد او دليلونه څه دي او افغانان ولې دا کرښه نه مني؟ همدا راز دغې قضیې د دواړو هېوادونو پر اړيکو څومره اغېز ښودلی؟ د ستراتيژيکو او سيمه ييزو څېړنو مرکز د اوونۍ تحليل د دې گڼې په لومړۍ برخه کې پر همدې موضوع د مرکز شننه لولئ.

د تحليل دويمه برخه په افغانستان کې د تېرو څو لسيزو او په ځانگړي ډول اوسمهال د افغانستان په بندخونو او نظارت خونو کې د بنديانو شکنجه کولو او له هغوی سره ناوړه چلند ته ځانگړې شوې ده. تېره اوونۍ د ملگرو ملتونو د شکنجې ضد کمېټې يو راپور خپور کړ چې پکې د کندهار ولايت امنيه قوماندان جنرال عبدالرازق په دغه ولايت کې د بنديانو په شکنجه کولو او سخت ناوړه چلند تورن شوی دی. يوناما يا په افغانستان کې د ملگرو ملتونو مرستندويه دفتر هم په دې تړاو وخت ناوخت راپورونه خپاره کړي، چې وروستۍ هغه يې کابو يوه مياشت وړاندې خپور شو. دغه راپور کاږي چې په افغانستان کې لاهم د تېر په څېر شکنجه روانه ده. د تحليل په دې برخه کې مو په هېواد کې د شکنجو او رېږونو مخينې ته سر وړښکاره کړی او د دغې پديدې اوسنۍ وضعيت مو څېړلی دی.

ډيورنډ قضيه؛ شاليد او پر افغان-پاک اړيکو يې اغېزې

تېره اوونۍ د اروپايي پارلمان د مرستيال رييس ريچارډ چارنسکي Ryszard Czarnecki يوه مقاله «پر ډيورنډ کرښې د بياکتني وخت» تر عنوان لاندې د اروپايي پارلمان په مياشتنۍ مجله (EP Today) کې خپره شوه. په دې مجله کې د ځينو قضيو په اړه د اروپايي پارلمان د غړو هغه ليکنې خپرېږي چې دوی فکر کوي هغه قضيه په اوسني وخت کې دوی ته مهمه ده او بايد پاملرنه وټه واړول شي.

نوموړي په دغه مقاله کې ليکلي، چې بايد لوېديزوال پر ډيورنډ کرښې له سره کتنه وکړي او د افغانستان تاريخي حق پرځای کړي. د ده په خبره «د ترهگرۍ د پای ته رسولو لپاره وخت رارسېدلی چې د ډيورنډ کرښې په ايستلو کې تاريخي تېروتنه جبران او د تاريخي حقيقتونو پر بنسټ دغه کرښه له سره وکښل شي».¹

د ملي يووالي حکومت له جوړېدو راهيسې دا لومړی ځل دی، چې بهرني لوري د ډيورنډ قضيه راپورته کوي. له دې وړاندې، د هېواد په داخل کې هم د ډيورنډ کرښې په تړاو بحثونه هغه مهال راپورته شول، چې افغان

¹ EP Today, "Time to Revisit the Durand Line", May 18, 2017, see it online:

<http://eptoday.com/time-to-revisit-the-durand-line/>

ولسمشر اشرف غني پاکستان ته په سفر ولاړ او هلته يې د پاکستان له لوی درستيز سره د پېنډۍ په "جي ايچ کيو" کې وليدل او بيا د پاکستاني استخباراتو آي ايس آي او افغان استخباراتو ترمنځ هوکړه ليک لاسليک شو.

د چارنسکي دغه مقاله په افغاني رسنيو کې له تاوده هرکلي سره مخ شوه او د ډيورنډ قضيې په تړاو يې بحثونه بيا راپورته کړل. دا چې گندمک او ډيورنډ تړونونه يا په اصلي معنا د دغو کرښو ارزښت په څه کې دی، د پاکستان او افغانستان دليلونه څه دي، د ډيورنډ قضيې حلول اوس د هېواد په گټه دي او که نه، ايا د افغانستان-پاکستان په اړيکو کې اصلي ستونزه همدا ډيورنډ ده او ايا د ډيورنډ قضيې له حلېدلو سره به د افغانستان ستونزې هم هوارې شي؟ هغه پوښتنې دي، چې په دغه تحليل کې مو ځواب کړې دي.

گندمک او ډيورنډ؛ پر بې استازي ملت تپل شوي تړونونه

په ۱۹ مه پېړۍ کې، په افغانستان کې د تزاري روسيې او برېتانوي هند ترمنځ لويه لوبه پيل شوه. هغه مهال دواړو استعماري امپراتوريو د "وړاندې تگ" تگلاره غوره کړې وه. روسيې د منځنۍ اسيا مسلمان امارتونه او واړه دولتونه يو په بل پسې د خپل استعمار تر سينې لاندې کول. په بل اړخ کې، برېتانوي هند هم، د هند مستعمره کول له بنگال څخه پيل کړل او د خپلې "وړاندې تگ" تگلارې له مخې په تدريج سره د هندوستان د شمال لوېديځ په لور ولاړ او په پای کې په ۱۹ مه پېړۍ کې د افغانستان تر پولو راوړسېد. هغه مهال د دواړو استعماري ځواکونو د "وړاندې تگ" تگلارو يو بل وپروولي وو. له همدې کبله په ټوله ۱۹ مه پېړۍ کې د دوی د رقابت ډگر تر ډېره افغانستان و او د دوی دا رقابت د لويې لوبې په نامه سره ياد شو.

د برېتانيې استعمار د گندمک په نامه لومړی تړون په ۱۸۷۹ ميلادي کال کې له امير محمد يعقوب خان سره داسې مهال وکړ، چې دی د افغان-انگريز جگړې دمخه او پرمهال د خپل پلار او د افغانستان د پاچا امير شير علي خان له خوا په زندان کې بندي و. له ډېرو تاريخي کتابونو څرگندېږي، چې دی په نورمال حالت کې نه و، دا تړون يې په تحميلي توگه د انگريزانو د پوځي حضور پرمهال ورباندې وټپه او له بلې خوا جالبه خبره دا ده، چې کله انگريزان له افغانستانه ووتل نو دی يې په هندوستان کې له ځان سره نظربند وساته. د افغان-انگليس د دويمې جگړې پرمهال امير محمد يعقوب خان د ولس استازيتوب نه درلود، بلکې ټول ولس د خپلواکۍ په جگړه کې ښکېل و.

په بل اړخ کې د ډیورنډ تړون هم، له امیر عبدالرحمان خان سره په ۱۸۹۳ کال کې داسې مهال وشو، چې دی د نقرص په ناروغۍ اخته و او روسیې هم، افغانستان د انګلیس د نفوذ ساحه ګڼلې وه. دغه راز انګریزانو سردار محمد ایوب خان او د غلجیانو ۸۰۰ مشران هم په هند کې له ځان سره ساتلي وو، امیر عبدالرحمان خان د دوی له وېرې هم له انګریزانو سره تړون وکړ، چې مبادا انګریزان یې ورته د بغاوت په پلمه راونه پاڅوي.

د ډیورنډ کرښه ولې د منلو وړ نه ده؟

د ډیورنډ په تړاو افغان اړخ یو لړ داسې دلایل لري، چې د نورو له خوا ورته سم او قانع کوونکي ځوابونه نه دي ویل شوي. دغه راز د پاکستان او یو شمېر نورو هېوادونو یو لړ داسې دلایل هم شته، چې د افغان لوري له خوا ورته سم او قانع کوونکي ځوابونه نه دي ویل شوي.

ځینې دا دلیلونه په لاندې ډول دي:

لومړی: افغان مورخ حسن کاکړ چې د ډهلي، لندن او کابل په آرشیفونو کې یې ژورې څېړنې کړې، داسې فارسي او یا هم انګریزي متن نه دی موندلی، چې د امیر عبدالرحمان خان خپل لاسلیک پرې شوی وي.

دویم: د تاریخي شواهدو له مخې، امیر عبدالرحمان خان د ډیورنډ کرښې یوه نقشه اصلاح کړې؛ خو بیا یې هم لاسلیک نه دی پرې کړی.

درېیم: امیر عبدالرحمان خان له ۱۸۹۵ تر ۱۸۹۷ کال پورې په متواتر ډول انګریزانو ته لیکونه استولي، چې له مخې یې د ځینو سیمو په تړاو چې د ډیورنډ کرښه پرې تېره شوې، خپل مخالف دریځ هغوی ته روښانه کړی او له هغو سیمو څخه د دغې کرښې تېرېدل یې تر پوښتنې لاندې راوستي دي.

څلورم: که چېرې د ډیورنډ تړون یو "تړون" وای، نو ولې د انګلستان له پارلمان او یا هم د افغانستان له پارلمان او یا هم له کومې لویې جرګې څخه نه تصویب کېده.

پنځم: په بل اړخ کې که چېرې د ډیورنډ تړون یو دایمي "تړون" وای، نو انګریزانو ولې هر ځل د افغانستان له پاچاهانو سره په جلا جلا ډول لاسلیک کاوه.

شپږم: دا يوازې د امير عبدالرحمان خان او انگريزانو ترمنځ د نفوذ د ساحې وېشل وو، نه کوم سرحد ايستل؛ ځکه هغه مهال انگريزان پر هند د روسيې له يرغل څخه په وېره کې وو او همدا راز په قبایلي سيمو کې د امير عبدالرحمان خان له لاسوهنو هم اندېښمن وو.

اووم: افغانستان، له افغان-انگليس دويمې جگړې د خپلواکۍ تر جگړې پورې، د گندمک تړون له مخې يو تحت الحمايه دولت و، چې بهرنۍ پالیسۍ يې د انگريزانو په لاسونو کې وې، نو ځکه افغانستان هغه مهال هېڅ نړيوال شخصيت نه درلود او د دا ډول تړون لاسليک کولو صلاحيت يې هم نه درلود.

اتم: افغانستان هغه مهال يو کمزوری دولت درلود او د ټول افغانستان استازيتوب يې نه شو کولای؛ نو ځکه که چېرې پر دغه تړون د امير عبدالرحمان لاسليک هم پيدا شي، هغه مهال يې د ټول افغانستان د دريځ استازيتوب نه شو کولای.

نهم: له هندوستان څخه د انگريزانو له وتلو وروسته، برصغير په دوو برخو ووېشل شو، پاکستان او هندوستان. له همدې امله پاکستان د انگلستان ځایناستی دولت نه دی او د دغه تړون -که چېرې لاسليک شوی هم وي- قانوني حقوق پاکستان ته نه شي لېږدېدلی.

لسم: د پاکستان له جوړېدو وروسته، چې په شمال لوېديزه سرحدي صوبه (اوسني خيبر پښتونخوا) کې کوم رېفرنډم وشو، هغه تر ډېره ناقص و؛ ځکه: لومړی، د رايو وړ خلکو څخه يوازې ۵۱ سلنه خلکو په رېفرنډم کې رایه کارولې وه، هغه هم د جعلی رايو له چاڼ کولو پرته. دويم، هغه مهال د دغې صوبې ډېری هندوان، چې د رايو ورکولو وړ وو، هندوستان ته کډوال شوي وو. درېيم، د ۱۹۳۹ او ۱۹۴۵ کال په صوبایي ټاکنو کې هم، د ډاکټر خان په مشرۍ کانگرس او خدايي خدمتگار ډلې ټاکنې گټلې وې او مسلم ليگ د پاکستان د جوړېدو له اجندا سره ټاکنې بایللې وې.

په افغان-پاک اړیکو کې اصلي ستونزه څه ده؟

پوښتنه زیږي، چې ایا په اوسنیو شرایطو کې د ډیورنډ قضیې هواری د هېواد په گټه دی او کنه؟ که چېرې د سړې جگړې پرمهال د افغانستان بهرني سیاست ته څېر شو، نو کابل تل د ډیورنډ پر سر د خبرو اترو غوښتونکی و؛ خو دا پاکستان و، چې پر ډیورنډ يې خبرې اترې نه کولې او په ورته وخت کې يې له کابل څخه غوښتل، چې ډیورنډ په رسمیت وپېژني. ان دا ډول غوښتنې په پوست-سړه جگړه کې له طالبانو څخه هم درې ځله وشوې.

په اوسنيو شرايطو کې د ډيورند قضيې حلول ځکه هم شوني نه دي، چې له يوې خوا افغان دولت په کمزوري وضعيت کې دی او له قوي دريځ څخه برخمن نه دی او له بلې خوا د ډيورند په رسميت پېژندل به د افغانستان قضيه او روان ناورين حل نه کړي. ځکه:

لومړۍ؛ اوسمهال د ډيورند کرښه عملاً د پاکستاني پوځ په لاس کې ده. پاکستان د خپلې "بارډر منجمنټ" نوې تگلارې له مخې هر هغه څوک چې ويزه ونه لري پاکستان ته نه پرېږدي. د پاکستان ډېری پوځ په ازادو قبایلو کې مېشت دی. نو ځکه به پاکستان ته هم، د ډيورند منل او نه منل ډېر ارزښت ونه لري (که څه هم د کابل له اړخه د ډيورند کرښې په رسميت پېژندلو سره به د دوی اندېښنې د تل لپاره ختمې شي).

دویم؛ په افغانستان کې د پاکستان اصلي ستونزه یو پاکستان پلوی حکومت او یا په بله معنا د ستراتيژیک عمق ترلاسه کول دي، ترڅو له ډهلي سره د کابل اړیکې تر ډېره د پاکستان تر کنټرول لاندې وي او یا هم د کابل-اسلام آباد اړیکو په پرتله د کابل-ډهلي اړیکې خړې پېرې وي.

له همدې کبله، که چېرې کابل اوس ډيورند کرښه ومني هم، څوک تضمین کولای شي، چې د ډيورند کرښې له رسميت وروسته به پاکستان په افغانستان کې لاسوهنې نه کوي؟

خو له دې سره سره، دا خبره په دې معنا هم نه ده چې افغانستان او پاکستان دې د ډيورند د لاینحله تگلارې له مخې له یو بل سره روابط خړ پړ کړي. په نړۍ کې ډېر داسې هېوادونه شته، چې د سرحدي قضیو په څېر مهم مسائل او ستونزې یې په موقتي توګه شاته پرې اېښي او له یو بل سره ښې اړیکې لري. د بېلګې په توګه هند او چین. دواړه له یو بل سره قوي سوداګریزې او اقتصادي اړیکې لري؛ خو سرحدي قضیې تر ډېره پر دغو دوو برخو دومره اغېز نه دی ښندلی.

شکنجه و خشونت با زندانیان در افغانستان

کمیته ضد شکنجه در سازمان ملل متحد در تازه‌ترین گزارشش در مورد شکنجه در افغانستان، جنرال عبدالرازق قوماندان امنیه ولایت کندهار را به شکنجه زندانیان، قتل‌های بدون محاکمه و تصفیه حساب با زندانیان در زندان‌های مخفی متهم کرده است. اتهام‌هایی که جنرال عبدالرازق آنرا رد کرده است.

حدود یک ماه قبل (۲۴ اپریل ۲۰۱۷) نیز گزارشی که از سوی هیأت معاونیت سازمان ملل متحد در افغانستان (یوناما) و دفتر حقوق بشر سازمان ملل تهیه شده بود، به نشر رسید و نشان می‌دهد که زندانیان هنوز هم در زندان‌های افغانستان مثل هر زمان دیگر شکنجه و مورد خشونت و بدرفتاری قرار می‌گیرند.

پیشینه شکنجه‌ها در افغانستان، قوانین کشور در مورد شکنجه، وضعیت کنونی شکنجه در زندان‌های افغانستان و اقدامات منع شکنجه توسط حکومت، موضوعاتی اند که در این تحلیل مورد بررسی قرار گرفته است.

شکنجه در افغانستان

بدرفتاری‌ها و شکنجه‌های مختلف و دلخراش در سرزمین ما پیشینه طولانی دارد و تقریباً تمام حکومت‌ها و گروه‌های مسلح، مخالفین خویش را در زندان‌های دولتی و شخصی، نظارت‌خانه‌ها و حتی در محضرهای عام مورد شکنجه قرار می‌دادند که براساس گزارش‌ها از سال‌های ۱۳۵۷ هـ ش بعد تا حدی بیشتر در جریان بوده است.

در زمان رژیم کمونست‌ها در جریان سال‌های ۱۳۵۷ و ۱۳۵۸ هـ ش هزارها تن بنام‌های اخوانی، اشرار، ضد انقلاب و غیره از سوی اداره آگسا یا سازمان اطلاعاتی کمونیستی و اداره خاد دست‌گیر و در زندان‌ها مورد شکنجه‌های شدید قرار گرفتند که بیشتر آن‌ها زیر شکنجه‌ها جان‌های خود را از دست دادند. لست ۵۰۰۰ تن آن‌ها در ماه سپتامبر ۲۰۱۳م توسط حکومت هالند به نشر رسید و گفتنی است که لست ۱۲۰۰۰ تن دیگر نیز به نشر خواهد رسید. کمونیست‌ها در این شکنجه‌ها از دادن برق، شکستادن استخوان‌ها، بی‌خوابی، ندادن غذا و آب، شکنجه روانی (دشنام و فحشاء)، کشیدن ناخون، بستن دروازه بالای انگشتان و غیره استفاده می‌کردند.

سپس در زمان مجاهدین بخصوص در زمان جنگ‌های داخلی گروه‌های درگیر جنگ، افراد گروه‌های مخالف خویش را شدیداً شکنجه می‌کردند. هر گروه از خود زندان‌های شخصی داشتند و مکان‌های مشخصی برای شکنجه نیز داشتند. در میان انواع شکنجه‌های شنیع که در آن زمان کار گرفته می‌شد، می‌توان لت و کوب شدید، کوبیدن میخ بر سر انسان‌ها، کشیدن ناخون، بریدن اعضای بدن و غیره یاد کرد. بعداً رژیم طالبان که بیشتر یک رژیم دیکتاتور بود، نیز شاهد شکنجه‌ها بود و افراد زیادی را مورد لت و کوب و سایر انواع شکنجه قرار داده است.

پس از سال ۲۰۰۱ و روی کار آمدن حکومت جدید که داد از حقوق بشر و تطبیق قوانین زده شد، نیز این شکنجه‌ها ادامه یافت. هرچند ماده ۲۹ قانون اساسی افغانستان تصریح می‌کند که «تعذیب انسان ممنوع است. هیچ شخص نمی‌تواند حتی به مقصد کشف حقایق از شخص دیگر، اگرچه تحت تعقیب، گرفتاری یا توقیف و یا محکوم به جزا باشد، به تعذیب او اقدام کند یا امر بدهد. تعیین جزایی که مخالف کرامت انسانی باشد، ممنوع است.»^۲ علاوه بر این، قانون جزای افغانستان در بند اول ماده ۲۷۵ نیز می‌نگارد که «هرگاه

^۲ قانون اساسی افغانستان، فصل دوم، ماده ۲۹، سال ۱۳۸۲ هـ ش، به صورت آنلاین:

<http://www.aihrc.org.af/media/files/Laws/Dari/Constitutional-law.pdf>

موظف خدمات عامه، متهم را به منظور گرفتن اعتراف شکنجه نماید و یا به آن امر نماید به حبس طویل محکوم می‌گردد.^۳ ولی از آنجاییکه در طول یک‌ونیم دهه گذشته حکومت به دلایل گونه‌گون در تطبیق قوانین تا حدی زیادی ناکام ماند، به همین ترتیب مشاهده نشده که مرتکب شکنجه مورد پیگیری قضایی قرار گرفته باشد و یا حتی از وظیفه‌اش برکنار شده باشد.

شکنجه زندانیان پس از ۲۰۰۱م

پس از سقوط رژیم طالبان با روی کار آمدن اداره جدید در افغانستان و آمدن نیروهای بین‌المللی به این کشور، در کنار شکنجه از سوی حکومت افغانستان، یک جریان هولناک از شکنجه‌های نیروهای خارجی نیز به میان آمد. و تخلفات خارجی‌ها از کرامت انسانی در این شکنجه‌ها باعث شد که اذهان مردم، شکنجه‌های حکومت‌ها و گروه‌های مسلح قبلی را فراموش کنند.

شکنجه توسط افراد دولتی: افغانستان در سال‌های اخیر به دلیل شکنجه سیستماتیک از سوی ماموران امنیتی‌اش، به شدت زیر انتقاد سازمان‌های حقوق بشری قرار داشت. در زندان‌های تحت اداره حکومت افغانستان همواره از شکنجه‌های مختلف و خشونت با زندانیان سخن زده شده و حتی برخی اوقات باعث خودکشی زندانیان نیز شده است. در طول یک‌ونیم دهه گذشته معمولاً افراد طالبان اکثریت زندانیان در زندان‌های حکومتی را تشکیل می‌دادند. طالبان وقتاً فوقتاً از موجودیت شکنجه‌های شدید در زندان‌های افغانستان خبر داده است. به گونه مثال در اعلامیه ماه مارچ ۲۰۱۵ خویش گفته بود که زندانیان طالب در زندان‌های حکومت افغان مورد شکنجه‌های شدید قرار می‌گیرند.^۴

در سال ۲۰۱۱م هیأت معاونت سازمان ملل متحد در افغانستان (یوناما) در رابطه به شکنجه زندانیان گزارشی را منتشر کرد که تاکید می‌کرد زندانیان در زندان‌های حکومت افغانستان مورد شکنجه و خشونت قرار می‌گیرند.^۵

^۳ قانون جزای افغانستان، ماده ۲۷۵، بند اول، سال ۱۳۵۵ ه. ش، به لینک زیر مراجعه نمایید:

http://aburayhan.edu.af/AburayhanLinks/Afghanistan_Law.pdf

^۴ بی بی سی فارسی، «طالبان: شکنجه زندانیان طالبان در حکومت جدید افغانستان افزایش یافته»، ۹ مارچ ۲۰۱۵، آنلاین:

http://www.bbc.com/persian/afghanistan/2015/03/150309_k04_taliban_claim_torture

^۵ برای جزئیات بیشتر گزارش سال ۲۰۱۱ یوناما به لینک ذیل مراجعه نمایید:

http://www.ohchr.org/Documents/Countries/AF/UNAMA_Detention_dari.pdf

این سازمان در گزارشی دیگر خود که در سال ۲۰۱۴ م منشتر شد، نیز از موجودیت شکنجه‌ها و خشونت در زندان‌های افغانستان ابراز نگرانی کرده بود. سومین گزارش این سازمان در ماه فبروری ۲۰۱۵ منتشر شد که حاصل مصاحبه با ۷۹۰ زندانی در بازداشتگاه‌های امنیت ملی، پولیس ملی، پولیس محلی و اردوی ملی در سال‌های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ بوده است. یافته‌های این گزارش میزان شکنجه و بدرفتاری در مقایسه با گزارش‌های گذشته، ۱۴ درصد کاهش را نشان می‌داد؛ ولی در کل افراد هنگام بازداشت و اقرار مورد شکنجه قرار گرفته بودند و مصونیت عاملان شکنجه از مجازات سبب تداوم شکنجه خوانده شده بود.^۶

در ادامه این گزارش‌ها، یوناما در گزارش تازه خویش که به تاریخ ۲۴ اپریل ۲۰۱۷ به نشر رسید، از ادامه بدرفتاری و خشونت با زندانیان در افغانستان سخن گفته است. در این گزارش با ۴۶۹ زندانی در ۶۲ زندان مصاحبه صورت گرفته و به نقل از اکثریت زندانیان گفته شده که با انواع شکنجه‌های گونه‌گون مجبور به اعتراف اجباری شده‌اند و پس از اعتراف، شکنجه و بدرفتاری در برابر شان پایان یافته است. برخی از این زندانیان اظهار داشته است که اصلاً در باره محتویات اقرارخط شان چیزی ندانسته‌اند و یا قادر به خواندن آن‌چه در پایان آن امضا و یا انگشت گذاشته‌اند، نبوده‌اند. این گزارش می‌نگارد که شکنجه زندانیان جنگی در افغانستان امنیت نمی‌آورد.^۷ اما این گزارش‌ها همواره از سوی حکومت افغانستان رد شده و بالعموم از موجودیت شکنجه در زندان‌ها و نظارت‌خانه‌های دولتی انکار شده است.

شکنجه توسط نیروهای خارجی: با آمدن نیروهای خارجی به افغانستان این نیروها زندان‌های علنی و نیز زندان‌های مخفی ساختند. در این زندان‌ها افرادی زندانی می‌شدند که در عملیات نظامی بخصوص عملیات شبانه آن‌ها دست‌گیر می‌شدند. برخی آن زندانیان را در خارج از افغانستان در زندان گوانتانامو و بعضی آن‌ها را در داخل افغانستان در زندان بگرام و سایر زندان‌های خود نگهداری می‌کردند. در کل می‌توان چند نمونه از شکنجه‌هایی را که از سوی خارجی‌ها در افغانستان و یا هم در زندان گوانتانامو با زندانیان افغان صورت گرفته است و در برخی کتاب‌ها و چشم‌دیدهای زندانیانی که بعداً از زندان آزاد شده‌اند، به طور ذیل نام برد:

- عدم موجودیت قانون؛
- دادن جزاهای خلاف کرامت انسانی و بی‌مورد؛

^۶ بی بی سی فارسی، «گزارش یوناما از شکنجه در زندانهای افغانستان»، ۲۵ فبروری ۲۰۱۵، به لینک زیر مراجعه نمایید:

http://www.bbc.com/persian/afghanistan/2015/02/150225_k03_unama_report_on_afghan_custoday_torture

^۷ UN News center, Conflict-related detainees in Afghanistan tortured, ill-treated in government facilities – UN, 24 April 2017, see it online:

<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=56611#.WR2zO5J95dh>

- انداختن ریسمان به گردن مظنون دست بسته و کش کردن او در دهلیزها؛
- معلوم نبودن سرنوشت زندانی و آینده نامعلوم؛
- زندانی شدن‌های طولانی در سلول‌های انفرادی؛
- توهین به مقدسات؛
- اجازه ندادن مطالعه کتاب و نبود سرگرمی که موجب می‌شد زندانی همیشه در فکر بسر برد؛
- شکنجه‌های تحقیرآمیز مثلاً برهنه کردن و عکاسی مظنون در حالت برهنه؛
- زندانی مریض را بصورت کامل معالجه نمی‌کردند تا همیشه در مورد صحت خود نگران باشد؛
- دادن بی‌خوابی‌های متوالی که زندانی را به بیماری‌های روانی مبتلا می‌ساخت؛
- دادن اطلاعات نادرست به زندانیان در مورد خانواده‌های شان از طریق اخبار نادرست که می‌توانست موجب فشار روانی بر زندانی گردد؛
- تأخیر در دادن نامه‌های زندانیان از طرف خانواده‌های شان. در اکثر موارد بعضی از سطور نامه‌ها را از بین می‌بردند تا در ذهن زندانی در مورد خانواده‌اش نگرانی ایجاد کنند.

حکومت وحدت ملی و وضعیت شکنجه در زندان‌ها

با روی آمدن حکومت وحدت ملی رئیس جمهور غنی در یک کنفرانس خبری در کابل اظهار داشت: «هنگامی که یک انسان به روش غیرانسانی شکنجه می‌شود، واکنش به آن نیز غیرانسانی خواهد بود. در دنیای امروز برای ارتکاب چنین اعمال غیرانسانی هیچ توجیهی وجود ندارد.» علاوه بر این، غنی در مصاحبه‌ای با دیدبان حقوق بشر گفت: «حکومت افغانستان شکنجه را تحمل نمی‌کند.» وی متعهد به رسیدگی قضایی شکنجه شد.^۸

باآنکه حکومت وحدت ملی به خصوص رئیس جمهور وعده‌های زیادی در رابطه به منع شکنجه در کشور داده است و برخی اقدامات نیز در این عرصه صورت گرفته ولی هنوز هم اندک به شمار می‌رود. از جمله اقدامات حکومت صدرو فرمان تقنینی در رابطه به «قانون منع شکنجه» است که دارای ۲۰ ماده می‌باشد. این فرمان در ۱۴ حوت ۱۳۹۵ هـ ش از سوی رئیس جمهور غنی امضاء شد. در کنار این، بر اساس حکم ماده یازدهم قانون

^۸ روزنامه اطلاعات روز، سابقه‌ی شکنجه در حکومت افغانستان زیر ذره‌بین سازمان ملل متحد، ۲۶ اپریل ۲۰۱۷، آنلاین: <http://www.etilaatroz.com/47313>

منع شکنجه جهت جلوگیری از شکنجه و پی‌گیری قضایای آن در ۲۸ حمل ۱۳۹۶ هـ ش کمیسیون منع شکنجه به رهبری کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان نیز تأسیس شد.

اقدامات حکومت اما بیشتر تا سخن زدن در مورد منع شکنجه و صدور فرمان‌ها و قوانین محدود بوده، ولی عملاً گزارش‌های نهادهای بین‌المللی از موجودیت شکنجه‌ها در زندان‌های افغانستان سخن می‌زند و در گزارش اخیر، قوماندان امنیه ولایت کندهار به دلیل شکنجه و بدرفتاری با زندانیان مورد انتقاد شدید کمیته ضد شکنجه که تحت اداره سازمان ملل متحد در ژنیو فعالیت دارد، قرار گرفته است. جنرال عبدالرازق به کشتار مخالفین مسلح دولت و سختگیری با آنها در ولایت کندهار معروف شده است. این کمیته بین‌المللی در گزارش خویش گفته است که جنرال عبدالرازق در کندهار زندان‌های شخصی دارد و در آن، زندانیان را شکنجه می‌کند و حتی در مواردی مخالفانش را از بین می‌برد و به همین بنیاد جنرال عبدالرازق باید به میز محاکمه کشانیده شود. در این گزارش خفه کردن، ضربه زدن به اعضای تناسلی و بیضه‌ها، فشار دادن بطن توسط آب‌پاش‌های قوی و شوک دادن برقی از مواردی اند که به گفته کمیته ضد شکنجه در کندهار صورت می‌گیرند.^۹ هرچند طبق معمول، این گزارش از سوی جنرال عبدالرازق و حکومت افغانستان رد شده است. ولی تا زمانی که مرتکبین شکنجه‌ها عواقب اعمال خویش را نبینند و به صورت واقعی مورد پیگرد قانونی قرار نگیرند، این وضعیت بهتر نخواهد شد.

پایان

ارتباط با ما:

ایمیل: info@csrskabul.com csrskabul@gmail.com

وب سایت: www.csrskabul.net - www.csrskabul.com

شماره تماس دفتر: 784089590 (+93)

ارتباط با مسئولین:

دکتور عبدالباقي امین، رئیس مرکز مطالعات استراتژیک ومنطقوی: abdulbaqi123@hotmail.com (+93) 789316120

حکمت الله خلاند، مسؤول بخش پژوهش‌ها و نشرات: hekmat.zaland@gmail.com (+93) 775454048

یادآوری: لطفا نظرات و پیشنهادات خود را جهت بهبود مطالب این نشریه به ما ارسال دارید.

^۹ Reuters, U.N. torture committee wants Afghan general prosecuted, 12 May 2017, see it online:

<http://www.reuters.com/article/us-afghanistan-un-idUSKBN1881QR>

and: http://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CAT/Shared%20Documents/AFG/INT_CAT_COC_AFG_27463_E.pdf